

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

**РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра**

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»

**на тему: «Економічне обґрунтування стратегії розвитку підприємства
(на прикладі ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД»)»**

Виконавець:

студент ФЕУП

Уранковський Артем Михайлович _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Кічук Надія Вячеславівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Аграрний сектор України є важливою складовою національної економіки, це один з провідних важелів сталого економічного розвитку країни, роль якого особливо посилюється на етапі входження нашої держави у світовий економічний простір.

На сучасному етапі розвитку зернового ринку країни спостерігаються тенденції випередження темпів виробництва зерна над темпами розвитку внутрішнього ринку. Крім того, останнім часом набуває все більшої актуальності виробництво достатньої кількості зерна не лише для забезпечення внутрішніх потреб держави, а також для зміцнення позицій України на світовому ринку. Саме тому стан ринку зерна є індикатором економічних реформ, що проводяться в країні та один із найважливіших показників їх якості. Ринок зерна найбільш чітко відображає загальні закономірності розвитку товарного аграрного ринку, він увібрав в себе всі елементи ринкових відносин, тому його можна розглядати як модель ринків іншої сільськогосподарської продукції. Проблеми, пов'язані із функціонуванням національного ринку зерна, насамперед з підвищенням темпів виробництва зернових, питаннями його зберігання та переробки, транспортування та реалізації визначаються як найпріоритетніші в економіці України сьогодні.

Дослідженню проблем агропромислового комплексу та реалізації зерна, мінеральних добрив та агрохімії, а також стратегічного розвитку підприємств у різні часи займалися такі зарубіжні і вітчизняні науковці, серед яких слід зазначити І. Ансофф [1], А. Барабаша[2], Р. Клименко, Т. Ковеня, А. Коостайада [12], А. Мовсіана, К. Семенова[13], К. Солошонка [17], Р. Фурро[11]. В роботах названих авторів розглядаються основні стратегії підприємств на ринку, поняття та їх послідовність застосування. В роботі розглянуті також важливість забезпечення та реалізації сучасним АПК та його суб'єктами зерна, зернобобових, мінеральних добрив, досліджено тенденції розвитку підприємств даної сфери та обґрунтовується необхідність ведення ефективної господарської діяльності. Водночас, не дивлячись на досить великий науковий доробок, тенденції ринку змінюються і щоразу необхідно враховувати нові тренди. Важливим є дослідження та прогнозування стану ринку зерна та реалізації його і супутніх продуктів. Важливим для галузі є також розробка нових стратегій розвитку для підприємств ринку зерна.

Мета дослідження: економічне обґрунтування стратегії розвитку ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД».

Завдання дослідження:

- розкрити сутність поняття «стратегія» та описати її роль в діяльності підприємства;
- виявити місце стратегії розвитку у системі стратегій підприємства;
- дослідити етапи формування стратегії розвитку підприємства;
- навести загальну характеристику діяльності ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД»;
- провести аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства з оптової торгівлі зерном та реалізації мінеральних добрив ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД»;

- дослідити фактори впливу внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства;
- розробити стратегію розвитку ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД» та розрахувати витрати на її впровадження;
- здійснити економічне обґрунтування ефективності запропонованих заходів щодо стратегічного розвитку підприємства;
- провести аналіз можливих ризиків та запропонувати заходи щодо їх мінімізації.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні засади формування стратегії розвитку підприємства.

Об'єкт дослідження – процес формування стратегії розвитку ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД».

Методи дослідження. Для вирішення поставлених у дипломній роботі завдань використовувалися такі методи: структурно-логічного аналізу – при побудові логіки та структури дослідження; логічної абстракції (теоретичні узагальнення і формування висновків); графічного (для наочного представлення статистичних даних); табличний та групування (при аналізі фінансової діяльності підприємства, формуванні витрат на створення та функціонування магазину, Також для обчислення кількісних показників ефективності проекту використовувалась програма Project Expert з метою обґрунтування доцільності реалізації запропонованих проектних заходів щодо використання стратегії підприємства.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавча база України, періодичні видання, наукова література, інформаційні ресурси мережі Інтернет, результати власних досліджень автора, звіти та аналітичні матеріали підприємства та інше.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 93 сторінок. Основний зміст викладено на 87 сторінках. Робота містить 32 таблиць, 12 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи підготовлено публікацію Уранковський А. М., Кічук Н.В. «Особливості формування стратегії розвитку підприємств у сфері мінеральних добрив та агрохімії» в Науковому студентському віснику ФЕУП, №35, випуск 2.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретичні основи стратегії розвитку підприємства*» досліджено поняття стратегії розвитку підприємства. Стратегія необхідна будь-якому підприємству, що претендує на успіх. Ефективно сформована стратегія відповідно до умов певної галузі, цілей, потенційних та ресурсних можливостей, переваг підприємства, що включає довгострокові програми дій за функціональними напрямками діяльності та спрямована на дієву реалізацію, забезпечить підприємству виживання і безупинний розвиток. Наведені особливості застосування стратегій в

підприємницькій діяльності. Розглянуто місце стратегії розвитку у системі стратегій підприємства, розглянуті етапи формування стратегії розвитку підприємства. Досліджено механізм формування та реалізації стратегії підприємств у сфері торгівлі добривами та агрохімією.

У другому розділі *«Аналіз виробничо-господарської діяльності ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД»* було проаналізовано особливості внутрішнього стану підприємства в розрізі показників оцінки його фінансового стану та рівня рентабельності; проведено діагностику зовнішнього середовища та його функціонування.

Аналіз основних господарсько-фінансових показників довів, що у цілому підприємство працювало досить стабільно, відмічаються деякі зниження по основним показникам господарської діяльності, що може свідчити про вплив пандемії та зміни економічних умов для нашого підприємства. Але основні показники діяльності підприємства носять позитивну динаміку. Маючи даний аналіз можна скорегувати подальшу роботу підприємства і тим самим продовжити таку ж тенденцію до розвитку, таким чином, не поступаючись своїм місцем на ринку конкурентам, а, крім того, закріпити вже завойоване місце на ринку, що є найважливішою метою кожного підприємства.

Оцінка ринкових чинників дозволили оцінити місце (позицію підприємства на ринку послуг Одеської області. Проаналізовано ринок зерна Одеської області. Наведені основні підприємства галузі - конкуренти підприємства ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД». У розділі застосовано такі основні інструменти щодо визначення конкурентної позиції підприємства, як SWOT-аналіз, та аналіз основних конкурентів ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД». Дані дослідження допомогли дійти висновків щодо можливостей, загроз, сильних та слабких сторін підприємства, визначити вплив зовнішнього оточення на конкурентоспроможність підприємства. Дослідити вплив постачальників, покупців на формування конкурентоспроможності підприємства ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД».

У третьому розділі *«Економічне обґрунтування стратегії розвитку ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД» у сфері торгівлі добривами та агрохімією.* було проаналізовано можливість реалізації стратегії розширення сфери діяльності ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД». Виділена стратегія розширення сфери діяльності підприємства як стратегія, що забезпечить розвиток, прибутковість та зростання для ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД». Підприємству запропонована стратегія розширення його діяльності шляхом створення магазину з продажу мінеральних добрив та агрохімії, що буде займатися реалізацією мінеральних добрив як оптовим покупцем так приватним власникам земельних ділянок. Розрахунок показників ефективності показав, що проект стратегії розширення сфери діяльності ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД» є прийнятним, тому що виконуються наступні умови: Для визначення доцільності впровадження обраного заходу були проведені розрахунки чистої поточної вартості (NPV), періоду окупності (PP) та індексу прибутковості (PI). Згідно розрахунків NPV(>0) складає 4 095 144, PI (>1) складає 2,64, та PV склав 8 міс.. Розрахунки показали, що впровадження даного заходу є доцільним та ефективним.

Щодо терміну окупності проекту стратегічного розвитку розширення сфери

діяльності ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД», то він склав 8 місяців, що менше граничного строку виплати кредитних коштів. Розрахунки показали, що впровадження даного заходу є доцільним та ефективним.

ВИСНОВКИ

1. У роботі розкрито сутність поняття «стратегія» та її роль в діяльності підприємства, визначені основні види стратегій, що використовує підприємство. Розглянуто особливості застосування стратегій в підприємницькій діяльності. Використовуючи стратегічне управління, підприємство завжди має змогу досягти ринкових переваг і розкрити перспективні напрями своєї діяльності, підвищити конкурентоспроможність та зайняти позиції лідера на ринку. Стратегія не лише впливає на умови діяльності підприємства, але й створює їх.

2. Визначено місце стратегії розвитку у системі стратегій підприємства, наведені основні різновиди ділових стратегій, що використовує в своїй діяльності підприємство. Стратегія є ключовим фактором діяльності будь-якого підприємства, адже, відповідно до умов певної галузі, цілей, потенційних та ресурсних можливостей, стратегія забезпечить підприємству виживання і безупинний розвиток. Тож, використання ділових стратегій, безупинно веде до створення середовища для успішної перспективної діяльності шляхом формування нових стратегій реалізації економічного потенціалу підприємства.

3. Розглянуто основні етапи формування стратегії розвитку підприємства та виявлено, що в сучасних умовах ринку зерна застосування стратегічного підходу є дуже важливим. Адже ринок зерна сьогодні включає велику кількість учасників, котрі займають свої певні ніші. Конкуренція на ринку доволі висока, тож підприємствам потрібно бути постійно активними та змінювати свої стратегії, щоб бути конкурентоспроможними.

4. Надано загальну характеристику діяльності ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД» як підприємства, що є перспективною компанією – зернотрейдером на ринку України. Компанія здійснює оптову торгівлю зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин. Компанія забезпечує повний операційний цикл і зв'язок виробленої сільськогосподарської продукції регіону з міжнародним ринком: акумулювання на власних терміналах, формування партій, реалізація і доставка в порти Чорного моря. Також компанія вважає себе лідером українського ринку за оборотності зерна на діючих потужностях, лідером українського ринку за оборотності вагонів.

5. Проведено аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД». Проаналізовано діяльність ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД» за показниками ліквідності, ділової активності, рентабельності, і, можна зробити висновки, що підприємство є досить стабільним відносно своїх показників. Необхідно зауважити, що показник платоспроможності нижче нормативного свідчить про проблемний стан платоспроможності, адже оборотних активів недостатньо для того, щоб відповісти за поточними зобов'язаннями. Необхідно зауважити, що коефіцієнт швидкої ліквідності знаходиться дещо нижче нормативного показника, проте показує позитивну динаміку по роках. ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД» має значний обсяг чистих

оборотних коштів, так після погашення короткострокових зобов'язань в активах підприємства на кінець 2019 року залишиться 10 824 тис.грн., які при необхідності можуть бути спрямовані на розширення діяльності та здійснення інвестицій. Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД» надав можливість зрозуміти основні фінансові показники розвитку компанії, виявити її слабкі місця, та мати можливість в подальшому сформулювати вдалу стратегію розвитку компанії.

6. Досліджені фактори внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства. Виявлені основні конкуренти ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД», Проведений аналіз та досліджені основні переваги та недоліки основних конкурентів підприємства. До них треба віднести: ТОВ «АГРОВІТА», ТОВ «ТЕКЛІНЕ» та ТОВ «ДОНАГРО», ТОВ «ЗЕРНОКОМТРАНС», ТОВ «ЦЕХАВЕ КОРМ ЛТД» що також виступають нішовими компаніями у сфері оптової торгівлі зерновими культурами. У SWOT-аналізі діяльності компанії «ЗЛАТА-ТРЕЙД» наведені сильні та слабкі сторони, можливості та загрози з якими пов'язана діяльність фірми. Можна зробити висновки, що наявність слабких сторін компанії пов'язана з великою кількістю конкурентів на ринку та зайняттям компанії невеликого ринкового сегменту. Для розвитку компанії необхідно використовувати її сильні сторони: високу якість сировини, технологічність процесу обробки та ефективність системи логістики та збуту.

7. Було проаналізовано можливість реалізації стратегії розвитку ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД». Зазначено, що стратегією розвитку даного підприємства, є розширення сфери діяльності у напрямку активної реалізації мінеральних добрив та агрохімії. А отже, ми пропонуємо створення магазину із реалізації мінеральних добрив та агрохімії. Вибір подібного напрямку виду діяльності є обґрунтованим. Адже після проведення аналізу діяльності компанії виявлено, що в останні роки обсяг продажів мінеральних добрив та агрохімії значно зріс, а отже є попит на даний вид продукції, це свідчить про можливість відкриття магазину, який забезпечить додатковий прибуток підприємству. Тому, ми пропонуємо для підприємства ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД» використати стратегію диверсифікації шляхом відкриття такого нового напрямку послуг як відкриття магазину із продажу мінеральних добрив та агрохімії.

8. Для визначення доцільності впровадження обраного заходу були проведені розрахунки чистої поточної вартості (NPV), періоду окупності (PP) та індексу прибутковості (PI). Згідно розрахунків NPV(>0) складає 4 095 144, PI (>1) складає 2,64, та РВ склав 8 міс.. Розрахунки показали, що впровадження даного заходу є доцільним та ефективним.

9. Був проведений якісний аналіз можливих ризиків та запропонувати заходи щодо їх мінімізації. Був проведений також аналіз чутливості проекту, на основі якого можна зробити висновок, що найбільш чутливим фактом є прямі витрати та ціна збуту. Проект вважається стійким, якщо при відхиленні факторних показників проекту в гіршу сторону на 10% зберігається умова – $NPV \geq 0$. А отже, збільшення прямих витрат або зменшення ціни збуту, можуть привести до стану збитковості проекту ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД».

АНОТАЦІЯ

Уранковський А.М., «Економічне обґрунтування стратегії розвитку підприємства (на прикладі ТОВ «ЗЛАТА-ТРЕЙД»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», за освітньою програмою професійного спрямування, «Економіка, планування та управління бізнесом», Одеський національний економічний університет, м. Одеса, 2021 рік

У роботі розглядаються теоретичні аспекти сутності поняття «стратегія» та її роль в діяльності підприємства, місце стратегії розвитку у системі стратегій підприємства, розглянуті етапи формування стратегії розвитку підприємства.

Проаналізовано особливості внутрішнього стану підприємства в розрізі показників оцінки його фінансового стану та рівня рентабельності; проведено діагностику зовнішнього середовища та його функціонування.

Запропоновано пріоритетну стратегію розвитку підприємства шляхом створення магазину з реалізації мінеральних добрив та агрохімії, реалізація яких спрямована на збільшення прибутку та підвищення конкурентних позицій підприємства. Проведено економічне обґрунтування розширення підприємства. Зроблено прогноз прибутку від реалізації продукції. Проведено оцінку економічної ефективності проекту. Проаналізовані можливі ризики та запропоновані заходи щодо їх мінімізації.

Ключові слова: стратегія, види стратегій підприємств, формування стратегії підприємства, фінансовий стан підприємства, ліквідність, рентабельність, фінансова стійкість, економічна ефективність.

ANNOTATION

Urankovsky A.M., Economic justifications of the enterprise development strategy (on the example of LLC "ZLATA-TRADE")",

Thesis for a master's degree in the specialty, 076 "Entrepreneurship, trade and exchange activities" under the master's program, "Economics, planning and business management", Odessa National Economic University, Odessa, 2021

Thesis deals with theoretical aspects of the essence of the concept of "strategy" and its role in the enterprise, the place of development strategy in the system of enterprise strategies, the stages of formation of enterprise development strategy.

Author analysis the peculiarities of the internal state of the enterprise in the context of indicators of assessment of its financial condition and level of profitability are analyzed; diagnostics of the external environment and its functioning is carried out. The priority strategy of enterprise development by creation of new products realization which is directed on increase of profit and increase of competitive positions of the enterprise is offered. The economic substantiation of expansion of the enterprise is carried out. Profit

from sales of goods is forecast. An assessment of the economic efficiency of the project. Possible risks are analyzed and measures to minimize them are proposed.

Key words: strategy, types of enterprise strategies, formation of enterprise strategy, financial condition of enterprise, liquidity, profitability, financial stability, economic efficiency.